On enam-vähem kindel, et sooritatud liigitus ei rahulda kõigis osades arhitekte, kunstiajaloolasi j. t. Siiski peaks laiemailegi kui geograafilisele vaatekohile kasulik olema tutvuda sellega, mis ei arvesta ainult esteetilist ning konstruktiivset ja mis ei ole loodud laua taga teoretiseerides, vaid on valminud pikemat aega kestnud retkil. Seejuures on vahendituil linnavaatlusil määratud ning plaanistatud iga üksik elamuvormi tunnus. Ja sellele järgneva liigituse sooritamine on nõudnud kui mitte muud, siis ometi julgust, et linna majademere ees mitte nõutult silmi sulgeda, vaid „tundmatule merele" usalduda. On ju maja linna ehituskiviks (65) ja suure ehitise enda tundmiseks peab meil paratumatult neist ehituskivest — ehk nagu Fr. Ratzel ütleb: „kristallest linnagraniidis" — ülevaade olema. Peame esmalt elamuvorme tundma ja edasi ära näitama, kus kohal ja missuguses rühmituses see või teine tüüp esineb. Oleme vastsele analüüsile viidatud. Seda enam, et üldtuttavate mõistetega — nagu: „ühekordne viilkatusega maja", „kolmekordne kelpkatusega elamu" jne. — lihtsalt läbi ei tule.

Jean Brunhes'il on kahtlemata õigus, kui ta väidab (40), et majavorm ei huvita geograafi mitte niipalju üksikasjade poolest, kuivõrt just tervikuna. Kõige pealt paneme tähele, et elamul on kaks põhimist vormiosist — majakere ja katus. Neile kui olulisimaile tunnuseile tahamegi elamuvormide rühmitust rajada. Alguses saame — nagu Granö (72) sellele juba varemalt tähelepanu on juhtinud — põhijoonte abil sarja suurrühmi. Nende alaliigitus tuletub rõhtsate ja püstsete suurusmõõdete suhtlemisel nagu iseendast:

I. Nelikülikud:

A. Korrapärased ehk täisnurksed:

1. Ruudik. Põhijoonis on ruut või ruutjas püstkülik. Pikkus on võrdne laiusega või ülimalt 1,5 korda suurem. Selle järele, kas kõrgus on a) vähem kui laius, b) kuni 1,5 või c) 1,5—3,0 korda suurem, teeme vahet
   a) lampruudiku (vt. 25. ja 26. joon.)
   b) tõmpruudiku (vt. 32. ja 33. joon.)
   c) püstruudiku
   vahel. Ületab aga kõrgus kolmekordse pikkuse *resp.* ruudiku juures laiuse, siis on meil tegemist d) torniga ja nimelt tornruudikuga ehk ruut-torniga.
2. Siruk. Põhijoonis on püstkülik, mille pikkus on 1,5—3,0 laiust. Ruudikute alaliigitusele vastavalt eraldame:
   a) lampsiruki (vt. 27.—29. joon.),
   b) tõmpsiruki (vt. 34., 38. ja 39. joon.),
   c) püstsiruki,
   d) tornsiruki.
   Ületab kõrgus 3 laiust, ent on vähem kui 3 pikkust, siis võib püstsirukist eraldamiseks kõnelda sirukpüstikust.
3. Vilak. Põhijoonise moodustab piklik püstkülik, mille pikkus on rohkem kui kolm korda laiusest suurem:
   a) lampvilak (vt. 30. joon.)
   b) tõmpvilak (vt. 35. joon.),
   c') püstvilak, c'') vilakpüstik,
   d) tornvilak.

B. Korrapäratud ehk terav- ja tõmpnurksed. Siia suurrühma kuuluvad rombikud, trapetsikud ja seganelikülikud, mille harulduse tõttu pole neil siinkohal ruumi.

II. Hulkkülikud[1]):

A. Kuuskülikud:

1. Nurgik. Põhijoonises nurka (⌞) mainiv kuue välisseinaga hoone, milledest kaks sissekaarduvad. Selle järele kas kõrgus on a) vähem, b) võrdne või kuni 1,5, c) 1,5—3,0 või d) rohkem kui 3 korda suurem pikkusest, liigitame:
   a) lampnurgik, b) tõmpnurgik (vt. 19. joon.), c) püstnurgik, d) torn-nurgik[2]).

B. Kaheksakülikud:

1. Kärgik ehk kärkhoone. Hoone kaheksa seinaga, milledest viis moodustavad püstküliku ja kolm ülejäänut sellesse sisseküündiva majaseinte osa ehk kärga (⊔):
   a) lampkärgik, b) tõmpkärgik, c) püstkärgik, d) torn-kärgik[2]).
2. Kurmik ehk kurmhoone. Hoone kaheksa seinaga, milledest viis moodustavad püstküliku ja kolm ülejäänut sellesse sisseküündiva sopi ehk kurmu (⊔): a) lampkurmik, b) tõmpkurmik, c) püstkurmik, d) torn-kurmik.

---

1) Järgnevaist suurrühmist on esitatud peaasjalikult vaid need vormid, mis esinevad Tartus või kodumaal.

2) Torn-nurgik ja -kärgik kodumaal ei esine, kuid U. S. A. kasa-, hiid- ja raitlinnades sageli — sky-scapers!